

Udskriftsdato: 3. januar 2026

VEJ nr 9756 af 28/06/2022 (Gældende)

Vejledning om behandlingen af sager om prøveudskrivning af forvaringsdømte (prøveudskrivningsvejledningen)

Ministerium: Justitsministeriet

Journalnummer: Justitsmin.,
Direktoratet for Kriminalforsorgen, j.nr. 22-61-0113

Vejledning om behandlingen af sager om prøveudskrivning af forvaringsdømte (prøveudskrivningsvejledningen)

Indledning

1. Det påhviler anklagemyndigheden at påse, at en foranstaltning efter straffelovens § 70 (forvaring) ikke opretholdes i længere tid og i videre omfang end nødvendigt, jf. straffelovens § 72, stk. 1.

Kontrollen med varigheden af idømte forvaringsforanstaltninger føres af statsadvokaterne, som med jævne mellemrum indhenter udtalelser om, hvorvidt en idømt foranstaltning bør opretholdes, ændres eller ophæves.

2. Ifølge straffelovens § 72, stk. 2, 1. pkt., træffes bestemmelse om ændring eller endelig ophævelse af en foranstaltning efter straffelovens § 70 (forvaring) ved rettens kendelse ”efter anmodning fra den dømte, bistandsværgeren, anklagemyndigheden, institutionens ledelse eller kriminalforsorgen”. Ifølge straffelovens § 72, stk. 2, 2. pkt., fremsættes anmodning fra ”den dømte, bistandsværgeren, institutionens ledelse eller kriminalforsorgen” over for anklagemyndigheden, der snarest muligt indbringer spørgsmålet for retten. Tages en anmodning fra den dømte eller bistandsværgeren ikke til følge, kan en ny anmodning ikke fremsættes, før der er forløbet et halvt år fra kendelsens afsigelse, jf. straffelovens § 72, stk. 2, 3. pkt. Det bemærkes, at betegnelsen ”institutionens ledelse”, jf. straffelovens § 72, stk. 2, 1. og 2. pkt., indebærer, at den nævnte anmodning kan fremsættes af det kriminalforsorgsområde, hvor den dømte er anbragt. Det bemærkes endvidere, at betegnelsen ”kriminalforsorgen”, jf. straffelovens § 72, stk. 2, 1. og 2. pkt., ifølge forarbejderne til bestemmelsen sigter til den del af kriminalforsorgen, der fører tilsyn med den dømte (tidligere benævnt ”kriminalforsorgen i frihed”). I praksis vil ”kriminalforsorgen” således være ensbetydende med kriminalforsorgsområdet.

3. Det fremgår af straffuldbyrdelseslovens § 105, stk. 1, at forvaring fuldbyrdes efter kapitel 2 om almindelige bestemmelser for fuldbyrdelse af straf og afsnit II om fuldbyrdelse af fængselsstraffe med den undtagelse, at forvaring normalt fuldbyrdes i Anstalten ved Herstedvester. Denne særregel for fuldbyrdelse af forvaring er begrundet i, at denne institution personalemæssigt er særligt indrettet på at modtage indsatte, der har behov for psykiatrisk behandling eller bistand eller for at være på en institution med et mere specialiseret behandlingspersonale.

4. Det fremgår af straffuldbyrdelseslovens § 105, stk. 2, at justitsministeren fastsætter regler om fuldbyrdelse af forvaring, herunder om behandlingen af sager vedrørende tilladelse til udgang, overførsel til anden institution og prøveudskrivning. Bortset fra bestemmelsen om at forvaring normalt fuldbyrdes i Anstalten ved Herstedvester, er der ikke i øvrigt fundet grundlag for at medtage bestemmelser, der stiller den forvarede anderledes end fængselsdømte. På denne baggrund er de af justitsministeren fastsatte regler om fuldbyrdelse af forvaring indarbejdet i de bekendtgørelser, der i øvrigt er udstedt i medfør af straffuldbyrdelsesloven. Om behandlingen af sager om tilladelse til udgang henvises til kapitel 4-6 i udgangsbekendtgørelsen. Om behandlingen af sager om overførsel til anden institution henvises til kapitel 2 i anbringelses- og overførselsbekendtgørelsen.

5. Spørgsmålet om behandlingen af sager om prøveudskrivning af forvarede er reguleret i bekendtgørelse om behandlingen af sager om prøveudskrivning af forvarede, jf. nedenfor kapitel 2-3.

6. Straffuldbyrdelseslovens afsnit VI om fællesregler for fuldbyrdelse af straf m.v. indeholder en række bestemmelser, der er fælles for fuldbyrdelse af bl.a. fængselsstraffe og forvaring.

Generelt

7. Strafffuldbyrdelseslovens § 105, stk. 2, bemyndiger justitsministeren til at fastsætte regler om bl.a. behandlingen af sager om prøveudskrivning. Den særlige forsigtighed, som under hensyn til disse indsatte farlighed bør udvises i forbindelse med fuldbyrdelse af forvaring, forudsættes at komme til udtryk ved fastsættelsen af sagsbehandlingsregler, der sikrer, at afgørelse om visse særlig væsentlige spørgsmål under fuldbyrdelsen af forvaring træffes efter en særlig omfattende og grundig sagsbehandling. Bekendtgørelsen skal sikre en sådan omfattende og grundig sagsbehandling for så vidt angår behandlingen af sager om prøveudskrivning.

Bekendtgørelse om behandling af sager om prøveudskrivning af forvarede

8. Efter straffelovens § 72, stk. 2, kan institutionens ledelse over for anklagemyndigheden fremsætte anmodning om at indbringe spørgsmålet om prøveudskrivning for retten. Efter bekendtgørelsens § 1 skal kriminalforsorgsområdet, efter forudgående drøftelse med Direktoratet for Kriminalforsorgen, fremsætte en sådan anmodning, når det må antages, at betingelserne for prøveudskrivning er opfyldt. Kriminalforsorgsområdet medsender en erklæring fra en speciallæge i psykiatri.

9. I medfør af straffuldbyrdslovens § 89, stk. 1, påhviler det kriminalforsorgsområdet jævnligt at tage visse væsentlige spørgsmål vedrørende den indsatte op til overvejelse, uanset om den indsatte anmoder herom. Denne bestemmelse gælder, jf. § 105, stk. 1, også i forbindelse med fuldbyrdelse af forvaring. Reglerne om kriminalforsorgsområdets pligt hertil er fastsat i bekendtgørelsens § 2, hvoraf det bl.a. fremgår, at når en forvaringsdømt har været anbragt 3 år i forvaring, påhviler det kriminalforsorgsområdet årligt at vurdere og drøfte med Direktoratet for Kriminalforsorgen, om der skal fremsættes en anmodning over for anklagemyndigheden. En eventuel forudgående varetægtsperiode medregnes i de 3 år.

Bekendtgørelsens § 2 skal ses som et supplement til § 1. Kriminalforsorgsområdet vil således, også inden en forvaringsdømt har været anbragt 3 år i forvaring, have en pligt til at overveje, om der skal fremsættes en anmodning over for anklagemyndigheden, hvis det må antages, at betingelserne for prøveudskrivning er opfyldt. Der gælder en tilsvarende pligt, hvis det i en periode mellem to fællesmøder må antages, at betingelserne for prøveudskrivning er opfyldt.

10. Til brug for kriminalforsorgsområdets årlige vurdering af, hvorvidt anklagemyndigheden skal anmodes om at indbringe spørgsmålet om prøveudskrivning for retten, indhentes en udtalelse fra en speciallæge i psykiatri, jf. bekendtgørelsens § 3, stk. 1.

Finder kriminalforsorgsområdet, at anklagemyndigheden skal anmodes om at indbringe sagen for retten, skal der i medfør af bekendtgørelsens § 3, stk. 2, indhentes en erklæring fra en speciallæge i psykiatri.

Med bestemmelsen i bekendtgørelsens § 3, stk. 2, sikres, at anmodningen til anklagemyndigheden om prøveudskrivning fremsættes på baggrund af den omfattende vurdering, bl.a. af den dømtes recidivrisiko, som en speciallægeerklæring indeholder.

I tilfælde, hvor anklagemyndigheden forelægger prøveudskrivningsspørgsmålet for retten på baggrund af en anmodning fra den forvaringsdømte eller bistandsværgen, indhentes en erklæring fra en speciallæge i psykiatri, jf. bekendtgørelsens § 7.

Er der knyttet en sådan speciallæge til kriminalforsorgsområdet, kan udtalelsen, henholdsvis erklæringen, udarbejdes af den pågældende.

11. Bekendtgørelsens § 5 fastsætter, at det i forbindelse med kriminalforsorgsområdets vurdering i henhold til § 2 af, om der skal fremsættes anmodning om prøveudskrivning over for anklagemyndigheden, påhviler kriminalforsorgsområdet årligt at sende sin vurdering til Direktoratet for Kriminalforsorgen.

12. For at sikre et hensigtsmæssigt samarbejde mellem anklagemyndigheden og kriminalforsorgen er det i bekendtgørelsens § 6, stk. 1, fastsat, at en anmodning over for anklagemyndigheden som udgangspunkt fremsættes i forbindelse med det årlige møde mellem anklagemyndigheden (statsadvokaterne) og Direktoratet for Kriminalforsorgen. Efter fast praksis deltager repræsentanter for Anstalten ved Herstedvester i disse møder.

13. Bekendtgørelsens § 4 og § 7, stk. 2, fastslår, at den forvaringsdømte skal orienteres om og have lejlighed til at udtale sig om de oplysninger, der vil blive lagt til grund for kriminalforsorgsområdets vurdering.

14. Bekendtgørelsens § 8 fastsætter i overensstemmelse med hidtidig praksis, at forvaringsdømte, der selv rejser spørgsmål om prøveudskrivning, af kriminalforsorgsområdet vejledes om de gældende regler og praksis.

15. Bekendtgørelsens § 9 fastsætter, at hvis en forvaringsdømt er udstationeret til eller anbragt i et af kriminalforsorgens udslusningsfængsler eller en institution m.v. uden for kriminalforsorgen, påhviler de i §§ 1-7 nævnte forpligtelser det kriminalforsorgsområde, hvorfra den forvaringsdømte er udstationeret, eller det kriminalforsorgsområde, som varetager de opgaver, der følger af strafudståelsen, jf. § 6 i bekendtgørelse om anbringelse af dømte i institution m.v. uden for fængsel eller arresthus (§ 78-bekendtgørelsen).

16. Vejledning nr. 9196 af 13. april 2015 om behandlingen af sager om prøveudskrivning af forvaringsdømte (prøveudskrivningsvejledningen) bortfalder.

Direktoratet for Kriminalforsorgen, den 28. juni 2022

INA ELIASSEN

/ Jakob Schiøler